

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 11 maja 2020 r.

BADK.DPK.133.50.2020

P10-38/20	Data wpływu petycji 18 marca 2020 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 20 kwietnia 2020 r.

HONOROWI DAWCY KRWI

TEMAT

ZNIŻKI W TRANSPORCIE PUBLICZNYM KOLEJOWYM

WNOSZĄCY PETYCJE: petycja indywidualna

Osoba fizyczna.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany ustawy z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego, w celu umieszczenia Honorowych Dawców Krwi – Zasłużony dla Zdrowia Narodu w katalogu osób uprawnionych do ulgi w transporcie publicznym kolejowym.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Autor petycji postuluje o dodanie do art. 2 ust. 1 punktu 6 o treści „Honorowy Dawca Krwi – Zasłużony dla Zdrowia Narodu”. Proponowana zmiana poszerza katalog osób uprawnionych do 100% zniżki na przejazdy koleją na podstawie biletów jednorazowych.

Autor petycji uważa, że sytuacja krajowych zasobów krwi często wykazuje deficyt, szczególnie grup krwi o odczynniku „Rh-”, zatem propozycja dodatkowego uhonorowania osób zasłużonych dla honorowego krwiodawstwa ma szczególny wydźwięk społeczny.

Zdaniem wnoszącego petycję proponowana zmiana nie niesie za sobą skutków finansowych, gdyż „honorowy krwiodawca będzie otrzymywał całkowicie darmowy bilet w pociągach regionalnych typu Koleje Mazowieckie czy Koleje Śląskie”.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 22 sierpnia 1997 r. o publicznej służbie krwi (Dz. U. z 2019 r. poz. 1222) w art. 3 ust. 1 stanowi, że krwiodawstwo jest oparte na zasadzie dobrowolnego i bezpłatnego oddawania krwi i jej składników. Przepisy w art. 1 i 2 wskazują, że zawarte w ustawie regulacje dotyczą oddawania oraz pobierania krwi i jej składników w celach leczniczych do przetoczenia biorecy krwi czy przetworzenia jej w produkty krwiopochodne, określone w ustawie Prawo farmaceutyczne, lub jako materiał wyjściowy do produkcji wyrobów medycznych określonych w ustawie o wyrobach medycznych.

W rozdziale 2 ustawy „Dawcy krwi” (art. 6 ust. 3) określone zostały tytuły osób oddających krew oraz rodzaje przysługujących im odznak:

– brązowa odznaka honorowa i tytuł „Zasłużony Honorowy Dawca Krwi III stopnia” przysługuje dawcy krwi: kobiecie, która oddała 5 litrów krwi lub mężczyźnie, który oddał 6 litrów krwi albo odpowiadającą tej objętości ilość składników krwi,

– srebrna odznaka honorowa i tytuł „Zasłużony Honorowy Dawca Krwi II stopnia” przysługuje dawcom, którzy odpowiednio oddali: kobieta 10 litrów krwi lub mężczyzna 12 litrów krwi albo odpowiadającą tej objętości ilość jej składników,

– złota odznaka honorowa i tytuł „Zasłużony Honorowy Dawca Krwi I stopnia” przysługuje dawcom, którzy odpowiednio oddali: kobieta 15 litrów krwi lub jej składników, mężczyzna 18 litrów krwi lub jej składników,

– order i odznaczenie oraz odznaka „Honorowy Dawca Krwi - Zasłużony dla Zdrowia Narodu” i tytuł „Zasłużony Honorowy Dawca Krwi” przysługuje dawcy, który oddał co najmniej 20 litrów krwi lub jej składników.

Równoważnymi ilościami składników krwi odpowiadającymi 1 litrowi oddanej krwi są: 3 litry osocza lub 2 donacje krwinek płytkowych lub 0,5 donacji krwinek białych lub 2 jednostki krwinek czerwonych, pobranych przy użyciu separatora komórkowego (art. 8).

Dawca krwi otrzymuje legitymację „Honorowego Dawcy Krwi”, wydaną przez jednostkę organizacyjną publicznej służby krwi (art. 6 ust. 2).

Zasłużonemu honorowemu dawcy krwi i honorowemu dawcy przysługuje (art. 9):

– zwolnienie od pracy w dniu, w którym oddaje krew, i na czas okresowego badania lekarskiego dawców krwi na zasadach określonych w odrębnych przepisach,

– zwrot utraconego zarobku na zasadach wynikających z przepisów prawa pracy,

– zwrot kosztów przejazdu do jednostki organizacyjnej publicznej służby krwi na zasadach określonych w przepisach w sprawie diet i innych należności z tytułu podróży służbowych na obszarze kraju (koszt przejazdu ponosi jednostka organizacyjna publicznej służby krwi) oraz posiłek regeneracyjny.

Ustawa z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (Dz. U. z 2018 r. poz. 295 ze zm.) reguluje uprawnienia do ulgowych przejazdów publicznym transportem zbiorowym w regularnych przewozach osób, wykonywanych przez uprawnionych przewoźników kolejowych i autobusowych. Przepisów ustawy nie stosuje się do komunikacji miejskiej.

Zgodnie z definicjami ustawowymi przez środki publicznego transportu zbiorowego rozumie się środki transportu wykorzystywane w transporcie kolejowym lub drogowym, w przewozie o charakterze użyteczności publicznej.

Uprawnienia do ulgowych przejazdów kolejną przysługują w klasie 2 wyłącznie w określonych kategoriach pociągów i na podstawie określonych rodzajów biletów. W przypadku korzystania z przejazdu w klasie 1 osoba uprawniona do ulgi zobowiązana jest do uiszczenia dopłaty stanowiącej różnicę między należnością za pełnopłatny przejazd w klasie 1 a należnością za pełnopłatny przejazd w klasie 2 (art. 1a ust. 1 i 2).

Ulga 100% na przejazdy kolejną, na bilety jednorazowe, dotyczy (art. 2 ust. 1):

- dzieci do 4 lat,
- umundurowanych funkcjonariuszy Straży Granicznej gdy wykonują czynności służbowe związane z ochroną granicy państwowej, a także przy konwojowaniu osób zatrzymanych, podczas służby patrolowej oraz przy czynnościach związanych z kontrolą ruchu granicznego,
- funkcjonariuszy Straży Granicznej gdy wykonują czynności służbowe związane z zapobieganiem i przeciwdziałaniem nielegalnej migracji, realizowane na szlakach komunikacyjnych o szczególnym znaczeniu międzynarodowym,
- funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej gdy wykonują czynności służbowe kontroli określonej w dziale V ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej,
- umundurowanych funkcjonariuszy Policji w czasie konwojowania osób zatrzymanych lub chronionego mienia, przewożenia poczty specjalnej, służby patrolowej oraz udzielania pomocy lub asystowania przy czynnościach organów egzekucyjnych,
- żołnierzy Żandarmerii Wojskowej oraz wojskowych organów porządkowych wykonujących czynności urzędowe patrolowania i inne czynności służbowe w środkach transportu zbiorowego.

Ponadto ustawodawca przewidział ulgi w różnych wysokościach na przejazdy pociągami różnej kategorii klasy 2, na podstawie biletów jednorazowych lub miesięcznych imiennych, do których są uprawnieni m.in.:

- ulga 95% na bilet jednorazowy dla przewodnika lub opiekuna towarzyszącego w podróży osobie niewidomej albo niezdolnej do samodzielnej egzystencji (art. 2 ust. 3),
- ulga 78% na bilet jednorazowy lub miesięczny imienny dla dzieci i młodzieży dotkniętej inwalidztwem lub niepełnosprawnych oraz na bilet jednorazowy dla jednego z rodziców lub opiekuna dzieci i młodzieży z inwalidztwem lub niepełnosprawnych. Uprawnienie to obejmuje wyłącznie przejazdy z miejsca zamieszkania lub pobytu do szkoły, celów zdrowotnych lub rehabilitacyjnych (art. 2 ust. 5),
- ulga 78% na przejazdy pociągami osobowymi, pospieszными i ekspresowymi na podstawie biletów jednorazowych dla uprawnionych żołnierzy odbywający niezawodową służbę wojskową oraz osób spełniających służbę w formach równorzędnych (art. 2 ust. 6),
- ulga 78% na przejazdy pociągami osobowymi i pospieszными na bilet jednorazowy dla cywilnych niewidomych ofiary wojny uznanych za niezdolnych do samodzielnej egzystencji (art. 2 ust. 7),
- dwa przejazdy w ciągu roku z ulgą 37% w pociągach osobowych, pospiesznych

i ekspresowych dla emerytów i rencistów oraz ich współmałżonków, na których pobierane są zasiłki rodzinne (art. 3),

– ulga 49% na przejazdy pociągami osobowymi na bilet jednorazowy dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (art. 4 ust. 1),

– ulga 93% na przejazdy pociągami osobowymi na bilet jednorazowy lub miesięczny imienny dla niewidomych niezdolnych do samodzielnej egzystencji (art. 4 ust. 1a),

– ulga 37% na przejazdy pociągami osobowymi, pospiesznymi i ekspresowymi na bilety jednorazowe dla dzieci powyżej 4 lat do rozpoczęcia odbywania obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego oraz dla dzieci i młodzież szkolnej oraz dla posiadaczy ważnej Karty Polaka lub ważnej Karty Dużej Rodziny (art. 4 ust. 4),

– ulga 51% na przejazdy pociągami osobowymi, pospiesznymi i ekspresowymi na bilety jednorazowe dla studentów do ukończenia 26 lat oraz dla doktorantów do 35 lat (art. 4 ust. 4a i 4b),

– ulga 33% na przejazdy pociągami osobowymi na bilet jednorazowy lub miesięczny imienny dla nauczycieli nauczania przedszkolnego, szkół podstawowych i szkół ponadpodstawowych oraz dla nauczycieli akademickich (art. 4 ust. 7).

Koszty związane z finansowaniem ustawowych uprawnień do bezpłatnych lub ulgowych przejazdów pokrywane są z budżetu państwa (art. 8a. ust. 1a). Przewoźnicy kolejowi, wykonujący krajowe przewozy pasażerskie, otrzymują z tytułu obowiązujących ustawowych ulg dotację przedmiotową (art. 8b).

Ustawa z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2475 ze zm.) określa zasady organizacji i funkcjonowania oraz finansowania regularnego przewozu osób w publicznym transporcie zbiorowym realizowanym na terytorium Polski oraz w strefie transgranicznej, w transporcie drogowym, kolejowym, innym szynowym, linowym, linowo-terenowym, morskim oraz w żegludze śródlądowej (m.in. komunikacja miejska) a także refinansowania kosztów za usługi z publicznego transportu zbiorowego drogowego i kolejowego, z uwzględnieniem stosowania przez operatora ulg ustawowych oraz ulg ustanowionych na obszarze właściwości danego organizatora.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Pismo Rzecznika Praw Pacjenta do Ministra Infrastruktury z 13 czerwca 2018 r. w sprawie rozważenia możliwości podjęcia prac nad nowelizacją ustawy z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu

zbiorowego i włączenia Zasłużonych Honorowych Dawców Krwi do grona osób, którym przysługuje prawo do przejazdów koleją w klasie 2 z ulgą co najmniej 39%.¹

W odpowiedzi Minister Infrastruktury poinformował, iż „obecne ustawowe uprawnienia do ulgowych przejazdów w publicznym transporcie zbiorowym w Polsce zostały wypracowane na drodze kompromisu podczas wieloletnich prac nad rządowymi, poselskimi i obywatelskimi projektami legislacyjnymi oraz stanowią wyraz realizowanej przez Rząd polityki społecznej i socjalnej państwa. Przedstawiona przez Rzecznika propozycja wymagałaby szczegółowej analizy zarówno pod względem uzasadnienia wsparcia dla wyżej wymienionej grupy osób, przy rosnącej liczbie postulatów innych grup społecznych i zawodowych, jak i skutków finansowych proponowanych zmian”.²

Interpelacja nr 478 posła Michała Jarosa z 10 grudnia 2019 r. skierowana do ministra infrastruktury w sprawie ulg dla honorowych krwiodawców.

W interpelacji poseł Michał Jaros przywołał działania podejmowane przez Rzecznika Praw Pacjenta zmierzające do zmiany przepisów o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego i włączenia zasłużonych honorowych dawców krwi do grona osób, którym przysługuje prawo do przejazdów komunikacją kolejową w klasie 2. z ulgą. Działania Rzecznika nie spotkały się z aprobatą resortu.

Poseł M. Jaros zwrócił się do ministra infrastruktury z pytaniem „Czy opinia Pana Ministra dotycząca rozważenia możliwości podjęcia prac nad nowelizacją ustawy o uprawnieniach do ulgowych przejazdów zmieniła się? Czy istnieje możliwość wprowadzenia takiej ulgi? Jeśli tak, to w jakiej wysokości? Jeśli nie, dlaczego?”

Ministerstwo Infrastruktury w odpowiedzi z 7 stycznia 2020 r. wyjaśniło: „(...) obecnie wydatki z budżetu państwa na sfinansowanie przewoźnikom drogowym i kolejowym utraconych przychodów w związku z honorowaniem ustawowych uprawnień do ulgowych przejazdów co roku przekraczają kwotę 1 mld zł. W ustawie budżetowej na 2019 r. zaplanowano na ten cel łącznie prawie 1,2 mld zł. Stąd przyjmowanie rozwiązań prawnych, które miałyby dodatkowo obciążać sektor finansów publicznych wymaga szczegółowej analizy pod kątem dostępności środków i zapewnienia odpowiednich źródeł finansowania w kolejnych latach budżetowych.

W ocenie Rady Ministrów, wyrażonej w stanowisku Rządu odnoszącym się do propozycji rozszerzenia zakresu uprawnień do ulg dla nowej grupy, wyrażono pogląd, że

¹ <https://krwiodawcy.org/wystapienie-rzecznika-praw-pacjenta-do-ministra-infrastruktury-w-sprawie-ulg-pkp> [dostęp 14.04.2020 r.].

² <https://krwiodawcy.org/tag/rzecznik-praw-pacjenta> [dostęp 14.04.2020].

„do czasu wypracowania kompleksowej polityki państwa w zakresie ulg na przejazdy, uszczelnienia systemu refundacji oraz nowelizacji ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. z 2018 r. poz. 2016 ze zm.), włączenie do katalogu osób uprawnionych kolejnej grupy, jest na chwilę obecną przedwczesne”.

W piśmie podkreślono też, że „każde zwiększenie wydatków budżetu państwa implikuje konieczność poszukiwania dodatkowych środków w ramach nieprzekraczalnego limitu wydatków, czyli ograniczenia wydatków pozostałych podmiotów. Dlatego też, w celu zachowania przejrzystości i spójności obowiązującego w Polsce systemu ulg, problem ulg przejazdowych powinien być rozpatrywany kompleksowo, jako jeden z elementów polityki społecznej na poziomie Rady Ministrów RP”.

INFORMACJE DODATKOWE:

Urząd Transportu Kolejowego na dzień 31 marca 2020 r. odnotowuje 31 aktywnych przewoźników posiadających licencję na przewóz osób, m.in.: Koleje Dolnośląskie S.A., „Koleje Mazowieckie – KM”, Koleje Małopolskie, Koleje Śląskie, Koleje Wielkopolskie, Łódzka Kolej Aglomeracyjna, „PKP INTERCITY” S.A., PKP SKM w Trójmieście, Przewozy Regionalne, Szybka Kolej Miejska czy Warszawska Kolej Dojazdowa w swoich taryfach przewozowych stosują ulgi ustawowe.

Petycje w sprawie ujęcia zasłużonych honorowych dawców krwi i szpiku kostnego w katalogu osób, którym przysługuje zniżka na transport publiczny 10 listopada 2017 r. zostały złożone:

- w Ministerstwie Zdrowia, resort w piśmie z grudnia 2017 r. nie poparł postulatu petycji oraz

- w Ministerstwie Infrastruktury, resort w piśmie z listopada 2017 r. podkreślił, że: „Zgodnie ze stanowiskiem Rządu wyrażonym przy okazji kolejnej propozycji rozszerzenia zakresu uprawnień do ulg dla nowej grupy, wprowadzanie jakichkolwiek zmian do ustawy o ulgach, do czasu wypracowania kompleksowej polityki państwa w zakresie ulg na przejazdy, uszczelnienia systemu refundacji oraz nowelizacji ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym jest na chwilę obecną przedwczesne”.

OPRACOWAŁA

Joanna Baranowska

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz